

1. В третий год Осии, сына Илы, царя Израильского, воцарился Езекия, сын Ахаза, царя Иудейского.

УПО: І сталося третього року Осії, сина Елиного, Ізраїлевого царя, зацарював Єзекія, син Ахазів, цар Юдин.

KJV: Now it came to pass in the third year of Hoshea son of Elah king of Israel, that Hezekiah the son of Ahaz king of Judah began to reign.

2. Двадцати пяти лет был он, когда воцарился, и двадцать девять лет царствовал в Иерусалиме; имя матери его Ави, дочь Захарии.

УПО: Він був віку двадцяти й п'яти літ, коли зацарював, і царював в Єрусалимі двадцять і дев'ять літ. А ім'я його матері Аві, дочка Захарія.

KJV: Twenty and five years old was he when he began to reign; and he reigned twenty and nine years in Jerusalem. His mother's name also was Abi, the daughter of Zachariah.

3. И делал он угодное в очах Господних во всем так, как делал Давид, отец его;

УПО: І робив він угодне в Господніх очах, усе так, як робив був його батько Давид.

KJV: And he did that which was right in the sight of the LORD, according to all that David his father did.

4. он отменил высоты, разбил статуи, срубил дубраву и истребил медного змея, которого сделал Моисей, потому что до самых тех дней сыны Израилевы кадили ему и называли его Нехуштан.

УПО: Він понищив пагірки, і поламав стовпи для богів, і стяв Астарту, і розбив мідяного змія, якого зробив був Мойсей, бо аж до цих днів Ізраїлеві сини все кадили йому й кликали його: Нехуштан.

KJV: He removed the high places, and brake the images, and cut down the groves, and brake in pieces the brazen serpent that Moses had made: for unto those days the children of Israel did burn incense to it: and he called it Nehushtan.

5. На Господа Бога Израилева уповал он; и такого, как он, не бывало между всеми царями Иудейскими и после него и прежде него.

УПО: Він надіявся на Господа, Бога Ізраїля, і такого, як він, не було між усіма царями Юдиними, ані між тими, що були перед ним.

KJV: He trusted in the LORD God of Israel; so that after him was none like him among all the kings of Judah, nor any that were before him.

6. И прилепился он к Господу и не отступал от Него, и соблюдал заповеди Его, какие заповедал Господь Моисею.

УПО: І міцно тримався він Господа, не відступався від Нього, і додержував заповіді Його, що наказав був Господь Мойсеєві.

KJV: For he clave to the LORD, and departed not from following him, but kept his commandments, which the LORD commanded Moses.

7. И был Господь с ним: везде, куда он ни ходил, поступал он благоразумно. И отложился он от царя Ассирийского, и не стал служить ему.

УПО: І був Господь із ним, у всьому, куди він ходив, він мав поводження. І збунтувався він на асирійського царя, і не служив йому.

KJV: And the LORD was with him; and he prospered whithersoever he went forth: and he rebelled against the king of Assyria, and served him not.

8. Он поразил Филистимлян до Газы и в пределах ее, от сторожевой башни до укрепленного города.

УПО: Він побив филистимлян аж до Аззи та границі її від вартової башти аж до твердинного міста.

KJV: He smote the Philistines, even unto Gaza, and the borders thereof, from the tower of the watchmen to the fenced city.

9. В четвертый год царя Езекии, то есть в седьмой год Осии, сына Илы, царя Израильского, пошел Салманассар, царь Ассирийский, на Самарию, и осадил ее, УПО: І сталося четвертого року царя Єзекії, це сьомий рік Осії, Елиного сина, Ізраїлевого царя, пішов Салманасар, цар асирійський, на Самарію, та й обліг її.

KJV: And it came to pass in the fourth year of king Hezekiah, which was the seventh year of Hoshea son of Elah king of Israel, that Shalmaneser king of Assyria came up against Samaria, and besieged it.

10. и взял ее через три года; в шестой год Езекии, то есть в девятый год Осии, царя Израильского, взята Самария.

УПО: І здобув він її по трьох роках: шостого року Єзекії, це дев'ятий рік Осії, Ізраїлевого царя, була здобута Самарія.

KJV: And at the end of three years they took it: even in the sixth year of Hezekiah, that is in the ninth year of Hoshea king of Israel, Samaria was taken.

11. И переселил царь Ассирийский Израильтян в Ассирию, и поселил их в Халахе и в Хаворе, при реке Гозан, и в городах Мидийских,

УПО: І вигнав асирійський цар Ізраїля до Асирії, і попровадив їх у Халах, і в Хавор, над річку Газан, та до мідійських міст.

KJV: And the king of Assyria did carry away Israel unto Assyria, and put them in Halah and in Habor by the river of Gozan, and in the cities of the Medes:

12. за то, что они не слушали гласа Господа Бога своего и преступили завет Его, всё, что заповедал Моисей раб Господень, они и не слушали и не исполняли.

УПО: Це за те, що не слухалися вони голосу Господа, Бога свого, і переступали заповіта Його; усього, що наказав був Мойсей, раб Господній, вони ані не слухали, ані не робили.

KJV: Because they obeyed not the voice of the LORD their God, but transgressed his covenant, and all that Moses the servant of the LORD commanded, and would not hear them, nor do them.

13. В четырнадцатый год царя Езекии, пошел Сеннахирим, царь Ассирийский, против всех укрепленных городов Иуды и взял их.

УПО: А чотирнадцятого року царя Єзекії прийшов Санхерів, цар асирійський, на всі укріплені Юдині міста, та й захопив їх.

KJV: Now in the fourteenth year of king Hezekiah did Sennacherib king of Assyria come up against all the fenced cities of Judah, and took them.

14. И послал Езекия, царь Иудейский, к царю Ассирийскому в Лакхис сказать: виновен я; отойди от меня; что наложишь на меня, я внесу. И наложил царь Ассирийский на Езекию, царя Иудейского, триста талантов серебра и тридцать талантов золота.

УПО: І послав Єзекія, цар Юдин, до царя асирійського, до Лакішу, говорячи: Згрішив я! Відійди від мене, а що накладеш на мене, понесу. І наклав асирійський цар на Єзекію, Юдиного царя, три сотні талантів срібла та тридцять талантів золота.

KJV: And Hezekiah king of Judah sent to the king of Assyria to Lachish, saying, I have offended; return from me: that which thou putttest on me will I bear. And the king of Assyria appointed unto Hezekiah king of Judah three hundred talents of silver and thirty talents of gold.

15. И отдал Езекия все серебро, какое нашлось в доме Господнем и в сокровищницах дома царского.

УПО: І віддав Єзекія все срібло, знайдене в Господньому домі та в царевих скарбницях.

KJV: And Hezekiah gave him all the silver that was found in the house of the LORD, and in the treasures of the king's house.

16. В то время снял Езекия [золото] с дверей дома Господня и с дверных столбов, которые позолотил Езекия, царь Иудейский, и отдал его царю Ассирийскому.

УПО: Того часу Єзекія відрубав золото з дверей Господнього дому та зо стовпів, що покрив був Єзекія, Юдин цар, золотом, і дав його асирійському цареві.

KJV: At that time did Hezekiah cut off the gold from the doors of the temple of the LORD, and from the pillars which Hezekiah king of Judah had overlaid, and gave it to the king of Assyria.

17. И послал царь Ассирийский Тартана и Рабсариса и Рабсака из Лакхиса к царю Езекии с большим войском в Иерусалим. И пошли, и пришли к Иерусалиму; и пошли, и пришли, и стали у водопровода верхнего пруда, который на дороге поля белильничьего.

УПО: А асирійський цар послав із Лакішу до царя Єзекії головного командувача, і великого євнуха та великого чашника з великим військом до Єрусалиму. І пішли вони, і прийшли та й стали над водотягом горішнього ставу, що на битій дорозі до поля Валюшників.

KJV: And the king of Assyria sent Tartan and Rabsaris and Rabshakeh from Lachish to king Hezekiah with a great host against Jerusalem. And they went up and came to Jerusalem. And when they were come up, they came and stood by the conduit of the upper pool, which is in the highway of the fuller's field.

18. И звали они царя. И вышел к ним Елиаким, сын Хелкиин, начальник дворца, и Севна писец, и Иоах, сын Асафов, дееписатель.

УПО: І кликнули вони до царя, і до них вийшов Еліяким, син Хілкійї, начальник палати, і писар Шевна, та Йоах, син Асафів, канцлер.

KJV: And when they had called to the king, there came out to them Eliakim the son of Hilkiyah, which was over the household, and Shebna the scribe, and Joah the son of Asaph the recorder.

19. И сказал им Рабсак: скажите Езекии: так говорит царь великий, царь Ассирийский: что это за упование, на которое ты уповаешь?

УПО: І сказав до них великий чашник: Скажіть Єзекії: Отак сказав великий цар, цар асирійський: Що це за надія, на яку ти надієшся?

KJV: And Rabshakeh said unto them, Speak ye now to Hezekiah, Thus saith the great king, the king of Assyria, What confidence is this wherein thou trustest?

20. Ты говорил только пустые слова: для войны нужны совет и сила. Ныне же на кого ты уповаешь, что отложился от меня?

УПО: Чи думаєш ти, що слово уст, то вже рада та сила до війни? На кого тепер надієшся, що збунтувався проти мене?

KJV: Thou sayest, (but they are but vain words,) I have counsel and strength for the war. Now

on whom dost thou trust, that thou rebellest against me?

21. Вот, ты думаешь опереться на Египет, на эту трость надломленную, которая, если кто опрется на нее, войдет ему в руку и проколет ее. Таков фараон, царь Египетский, для всех уповающих на него.

УПО: Тепер оце ти надієшся собі опертися на оту поламану очеретину, на Єгипет, що коли хто опирається на неї, то вона входить у долоню йому й продірявлює її. Отакий фараон, цар єгипетський, для всіх, хто надіється на нього.

KJV: Now, behold, thou trustest upon the staff of this bruised reed, even upon Egypt, on which if a man lean, it will go into his hand, and pierce it: so is Pharaoh king of Egypt unto all that trust on him.

22. А если вы скажете мне: `на Господа Бога нашего мы уповаем`, то на того ли, которого высоты и жертвенники отменил Езекия, и сказал Иуде и Иерусалиму: `пред сим только жертвенником поклоняйтесь в Иерусалиме`?

УПО: А коли ви скажете мені: Ми надіємось на Господа, Бога нашого, то чи ж Він не Той, що Єзекія понищив пагірки Його та жертівники Його, і сказав Юді та Єрусалимові: перед оцим тільки жертівником будете вклонятися в Єрусалимі?

KJV: But if ye say unto me, We trust in the LORD our God: is not that he, whose high places and whose altars Hezekiah hath taken away, and hath said to Judah and Jerusalem, Ye shall worship before this altar in Jerusalem?

23. Итак вступи в союз с господином моим царем Ассирийским: я дам тебе две тысячи коней, можешь ли достать себе всадников на них?

УПО: А тепер піди в заклад із моїм паном, асирійським царем, і я дам тобі дві тисячі коней, якщо ти зможеш собі дати на них верхівців.

KJV: Now therefore, I pray thee, give pledges to my lord the king of Assyria, and I will deliver thee two thousand horses, if thou be able on thy part to set riders upon them.

24. Как тебе одолеть и одного вождя из малейших слуг господина моего? И уповаешь на Египет ради колесниц и коней?

УПО: І як же ти проженеш хоч одного намісника з найменших слуг мого пана? А ти собі надієшся на Єгипет ради колесниць та верхівців!

KJV: How then wilt thou turn away the face of one captain of the least of my master's servants, and put thy trust on Egypt for chariots and for horsemen?

25. Притом же разве я без воли Господней пошел на место сие, чтобы разорить его? Господь сказал мне: `пойди на землю сию и разори ее`.

УПО: Тепер же, чи без Господа прийшов я на це місце, щоб знищити його? Господь сказав був мені: Піди на той край та знищ його!

KJV: Am I now come up without the LORD against this place to destroy it? The LORD said to me, Go up against this land, and destroy it.

26. И сказал Елиаким, сын Хелкиин, и Севна и Иоах Рабсаку: говори рабам твоим по-арамейски, потому что понимаем мы, а не говори с нами по-иудейски вслух народа, который на стене.

УПО: І сказав Еліяким, син Хілкійї, і Шевна та Йоах до великого чашника: Говори до своїх рабів по-арамейському, бо ми розуміємо, і не говори з нами по-юдейському в слух тих людей, що на мурі.

KJV: Then said Eliakim the son of Hilkiah, and Shebna, and Joah, unto Rabshakeh, Speak, I pray thee, to thy servants in the Syrian language; for we understand it: and talk not with us in the Jews' language in the ears of the people that are on the wall.

27. И сказал им Рабсак: разве [только] к господину твоему и к тебе послал меня господин мой сказать сии слова? Нет, также и к людям, которые сидят на стене, чтобы есть помет свой и пить мочу свою с вами.

УПО: І сказав до них великий чашник: Чи пан мій послав мене говорити ці слова до твого пана та до тебе? Хіба не до цих людей, що сидять на мурі, щоб із вами їсти свій кал та пити свою сечу?

KJV: But Rabshakeh said unto them, Hath my master sent me to thy master, and to thee, to speak these words? hath he not sent me to the men which sit on the wall, that they may eat their own dung, and drink their own piss with you?

28. И встал Рабсак и возгласил громким голосом по-иудейски, и говорил, и сказал: слушайте слово царя великого, царя Ассирийского!

УПО: І став великий чашник, і кликнув гучним голосом по-юдейському, і говорив і сказав: Послухайте слово великого царя, царя асирійського:

KJV: Then Rabshakeh stood and cried with a loud voice in the Jews' language, and spake, saying, Hear the word of the great king, the king of Assyria:

29. Так говорит царь: пусть не обольщает вас Езекия, ибо он не может вас спасти от руки моей;

УПО: Так сказав цар: Нехай не дурить вас Єзекія, бо він не зможе врятувати вас від руки його!

KJV: Thus saith the king, Let not Hezekiah deceive you: for he shall not be able to deliver you out of his hand:

30. и пусть не обнадеживает вас Езекия Господом, говоря: `спасет нас Господь и не будет город сей отдан в руки царя Ассирийского`.

УПО: І нехай не запевняє вас Єзекія Господом, говорячи: Рятуючи, врятує вас Господь, і не буде дано цього міста в руку царя асирійського.

KJV: Neither let Hezekiah make you trust in the LORD, saying, The LORD will surely deliver us, and this city shall not be delivered into the hand of the king of Assyria.

31. Не слушайте Езекии. Ибо так говорит царь Ассирийский: примиритесь со мною и выйдите ко мне, и пусть каждый ест [плоды] виноградной лозы своей и смоковницы своей, и пусть каждый пьет воду из своего колодезя,

УПО: Не слухайте Єзекії, бо так сказав цар асирійський: Примиріться зо мною, та й вийдіть до мене, та й їжте кожен свій виноград та кожен фігу свою, і пийте кожен воду зо своєї копанки,

KJV: Hearken not to Hezekiah: for thus saith the king of Assyria, Make an agreement with me by a present, and come out to me, and then eat ye every man of his own vine, and every one of his fig tree, and drink ye every one the waters of his cistern:

32. пока я не приду и не возьму вас в землю такую же, как и ваша земля, в землю хлеба и вина, в землю плодов и виноградников, в землю масличных деревьев и меда, и будете жить, и не умрете. Не слушайте же Езекии, который обольщает вас, говоря: `Господь спасет нас`.

УПО: аж поки я не прийду й не візьму вас до краю такого ж, як ваш Край, до краю збіжжя та виноградного соку, до краю хліба та виноградників, до краю оливки, оливного соку та меду, щоб ви жили й не вмирали! І не слухайте Єзекії, коли він намовляє вас, говорячи: Господь порятує нас!

KJV: Until I come and take you away to a land like your own land, a land of corn and wine, a land of bread and vineyards, a land of oil olive and of honey, that ye may live, and not die: and hearken not unto Hezekiah, when he persuadeth you, saying, The LORD will deliver us.

33. Спасли ли боги народов, каждый свою землю, от руки царя Ассирийского?

УПО: Чи справді врятували боги тих народів, кожен свій край від руки асирійського царя?

KJV: Hath any of the gods of the nations delivered at all his land out of the hand of the king of Assyria?

34. Где боги Емафа и Арпада? Где боги Сепарваима, Ены и Иввы? Спасли ли они Самарию от руки моей?

УПО: Де боги Гамату та Арпаду? Де боги Сефарваїму, Гени та Івви? Чи врятували вони Самарію від моєї руки?

KJV: Where are the gods of Hamath, and of Arpad? where are the gods of Sepharvaim, Hena, and Ivah? have they delivered Samaria out of mine hand?

35. Кто из всех богов земель сих спас землю свою от руки моей? Так неужели Господь спасет Иерусалим от руки моей?

УПО: Котрий з-поміж усіх богів цих країв урятував свій край від моєї руки, то невже ж Господь урятує Єрусалим від моєї руки?

KJV: Who are they among all the gods of the countries, that have delivered their country out of mine hand, that the LORD should deliver Jerusalem out of mine hand?

36. И молчал народ и не отвечали ему ни слова, потому что было приказание царя: `не отвечайте ему`.

УПО: І мовчав той народ, і не відповів йому ані слова, бо це був наказ царя, що сказав: Не відповідайте йому!

KJV: But the people held their peace, and answered him not a word: for the king's commandment was, saying, Answer him not.

37. И пришел Елиаким, сын Хелкиин, начальник дворца, и Севна писец и Иоах, сын Асафов, дееписатель, к Езекии в разодранных одеждах, и пересказали ему слова Рабсаковы.

УПО: І прийшов Еліяким, син Хілкійї, начальник палати, і писар Шевна, і Йоах, Асафів син, канцлер, із роздертими шатами, до Єзекії, і донесли йому слова великого чашника.

KJV: Then came Eliakim the son of Hilkiah, which was over the household, and Shebna the scribe, and Joah the son of Asaph the recorder, to Hezekiah with their clothes rent, and told him the words of Rabshakeh.